

องค์ประกอบที่ ๕ การบริการทางวิชาการแก่สังคม

หลักการ

การบริการทางวิชาการแก่สังคมเป็นหนึ่งในภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษา สถาบันพึงให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ในรูปแบบต่างๆ ตามความถนัดและในด้านที่สถาบันมีความเชี่ยวชาญ การให้บริการทางวิชาการอาจให้เปล่าโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายหรืออาจคิดค่าใช้จ่ายตามความเหมาะสม โดยให้บริการทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน หน่วยงานอิสระ หน่วยงานสาธารณะชุมชน และสังคมโดยกว้าง รูปแบบการให้บริการทางวิชาการมีความหลากหลาย เช่น การอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ทรัพยากรของสถาบัน เป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการ ให้คำปรึกษา ให้การอบรม จัดประชุมหรือสัมมนาวิชาการ ทำงานวิจัยเพื่อตอบคำถามต่างๆ หรือเพื่อชี้แนะสังคม การให้บริการทางวิชาการนอกจากเป็นการทำประโยชน์ให้สังคมแล้ว สถาบันยังได้รับประโยชน์ในด้านต่าง ๆ คือ เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ของอาจารย์ อันจะนำมาสู่การพัฒนาหลักสูตร มีการบูรณาการเพื่อใช้ประโยชน์ทางด้านการจัดการเรียนการสอนและการวิจัย พัฒนาตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ สร้างเครือข่ายกับหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งเป็นแหล่งงานของนักศึกษาและเป็นการสร้างรายได้ของสถาบันจากการให้บริการทางวิชาการด้วย

มาตรฐานและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

๑. กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว ๑๕ ปี ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๖๕) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
๒. มาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๙ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
๓. มาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
๔. มาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษารอบสาม พ.ศ. ๒๕๕๓ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.)

ตัวบ่งชี้ที่ ๕.๑ ระบบและกลไกการบริการทางวิชาการแก่สังคม (สกอ.๕.๑)

ชนิดของตัวบ่งชี้ : กระบวนการ

คำอธิบายตัวบ่งชี้ : การบริการทางวิชาการแก่สังคมเป็นภารกิจหลักอย่างหนึ่งของสถาบันอุดมศึกษา สถาบันพึงกำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนการบริการทางวิชาการอย่างเป็นระบบ และมีการจัดโครงสร้างสถาบันเพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนระบบดังกล่าว การให้บริการทางวิชาการต้องมีความเชื่อมโยงกับการจัดการเรียนการสอนและการวิจัย และสามารถบูรณาการงานบริการทางวิชาการแก่สังคมกับการเรียนการสอนและการวิจัยอย่างเป็นรูปธรรม

เกณฑ์มาตรฐาน

๑. มีระบบและกลไกการบริการทางวิชาการแก่สังคม และดำเนินการตามระบบที่กำหนด
๒. มีการบูรณาการงานบริการทางวิชาการแก่สังคมกับการเรียนการสอน
๓. มีการบูรณาการงานบริการทางวิชาการแก่สังคมกับการวิจัย
๔. มีการประเมินผลความสำเร็จของการบูรณาการงานบริการทางวิชาการแก่สังคมกับการเรียนการสอนและการวิจัย
๕. มีการนำผลการประเมินไปปรับปรุงการบูรณาการงานบริการทางวิชาการแก่สังคมกับการเรียนการสอนและการวิจัย

หมายเหตุ

เกณฑ์มาตรฐานข้อที่ ๔ ต้องมีการประเมินผลความสำเร็จของการบูรณาการตามเกณฑ์ข้อ ๒ และข้อ ๓

เกณฑ์การประเมิน :

คะแนน ๑	คะแนน ๒	คะแนน ๓	คะแนน ๔	คะแนน ๕
มีการดำเนินการ ๑ ข้อ	มีการดำเนินการ ๒ ข้อ	มีการดำเนินการ ๓ ข้อ	มีการดำเนินการ ๔ ข้อ	มีการดำเนินการ ๕ ข้อ

ตัวบ่งชี้ที่ ๕.๑.๑ ผลการนำความรู้และประสบการณ์จากการให้บริการวิชาการมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนหรือการวิจัย(๘๘)

ชนิดของตัวบ่งชี้ ผลลัพธ์

คำอธิบายตัวบ่งชี้ :

การให้บริการวิชาการ หมายถึง การที่สถาบันการศึกษาซึ่งอยู่ในฐานะที่เป็นที่พึ่งของชุมชน หรือสังคม เป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการ หรือทำหน้าที่ใดๆ ที่มีผลต่อการพัฒนาชุมชนในด้านวิชาการหรือการพัฒนาความรู้ ตลอดจนความเข้มแข็งประเทศชาติและนานาชาติ การบริการวิชาการเป็นการบริการที่มีค่าตอบแทน และบริการวิชาการให้เปล่า โดยมีการนำความรู้และประสบการณ์มาพัฒนาหรือบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอนหรือการวิจัย อาทิ บทความ ตำรา หนังสือ รายวิชาหรือหลักสูตร เป็นต้น

วิธีการคำนวณ

$$\frac{\text{จำนวนโครงการ/กิจกรรมบริการวิชาการ ที่นำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและการวิจัย}}{\text{จำนวนโครงการ/กิจกรรมบริการวิชาการทั้งหมด}} \times ๑๐๐$$

เกณฑ์การให้คะแนน

ใช้บัญญัติไตรยางศ์เทียบ โดยกำหนดร้อยละ ๓๐ เท่ากับ ๕ คะแนน

ข้อมูลที่ต้องการ

๑. หลักฐาน เอกสาร ข้อมูลที่แสดงว่าอาจารย์ประจำได้รวบรวม จัดระบบ และมีการประมวลความรู้และประสบการณ์จากการให้บริการวิชาการมาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนและการวิจัย โดยอาจไปต่อยอดพัฒนา เป็นหนังสือ ตำรา หรืองานวิจัย ขยายผลนำไปสู่การปรับปรุงรายวิชาใหม่หรือนำไปสู่การเปิดรายวิชาใหม่

๒. โครงการบริการวิชาการที่นับในตัวตั้งจะต้องมีผลการบูรณาการเสร็จสิ้นในปีที่ประเมิน และโครงการวิชาการที่เป็นตัวหารเป็นโครงการบริการ วิชาการที่ดำเนินการในปีที่ประเมิน โครงการหนึ่งๆ จะบูรณาการเฉพาะกับการเรียนการสอน หรือเฉพาะกับงานวิจัย หรือจะบูรณาการกับทั้งการเรียนการสอนและการวิจัยก็ได้

๓. การบริการวิชาการ เป็นการให้บริการแก่บุคคลหรือหน่วยงานภายนอกสถาบัน ทั้งการประเมินในระดับคณะและระดับสถาบัน

ตัวบ่งชี้ที่ ๕.๒ **กระบวนการบริการทางวิชาการให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม (สกอ ๕.๒)**

ชนิดของตัวบ่งชี้ กระบวนการ

คำอธิบายตัวบ่งชี้ :

ความสามารถในการให้บริการทางวิชาการในลักษณะห่วงโซ่คุณภาพที่สนองความต้องการและเป็นที่พึงของชุมชน ภาครัฐ ภาคเอกชน หน่วยงานวิชาชีพ สังคมได้อย่างมีคุณภาพตามศักยภาพและความพร้อมตามจุดเน้นของสถาบัน พิจารณาได้จาก (๑) ประโยชน์หรือผลกระทบของการให้บริการทางวิชาการ (๒) การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก และ (๓) ความรู้ที่เกิดจากการให้บริการทางวิชาการและการเผยแพร่ความรู้ทั้งภายในและภายนอกสถาบัน

เกณฑ์มาตรฐาน :

๑. มีการสำรวจความต้องการของชุมชน หรือภาครัฐ หรือภาคเอกชน หรือหน่วยงานวิชาชีพ เพื่อประกอบการกำหนดทิศทางการจัดทำแผนการบริการทางวิชาการตามจุดเน้นของสถาบัน

๒. มีความร่วมมือด้านบริการทางวิชาการเพื่อการเรียนรู้และเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน หรือภาคเอกชน หรือภาครัฐ หรือหน่วยงานวิชาชีพ

๓. มีการประเมินประโยชน์หรือผลกระทบของการให้บริการทางวิชาการต่อสังคม

๔. มีการนำผลการประเมินในข้อ ๓ ไปพัฒนาระบบและกลไก หรือกิจกรรมการให้บริการทาง วิชาการ

๕. มีการพัฒนาความรู้ที่ได้จากการให้บริการทางวิชาการและถ่ายทอดความรู้สู่บุคลากร ภายในสถาบันและเผยแพร่สู่สาธารณชน

เกณฑ์การประเมิน

คะแนน ๑	คะแนน ๒	คะแนน ๓	คะแนน ๔	คะแนน ๕
มีการดำเนินการ ๑ ข้อ	มีการดำเนินการ ๒ ข้อ	มีการดำเนินการ ๓ ข้อ	มีการดำเนินการ ๔ ข้อ	มีการดำเนินการ ๕ ข้อ

ตัวบ่งชี้ที่ ๕.๒.๑ ผลการเรียนรู้และเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนหรือองค์กรภายนอก (สมศ ๙)

ชนิดของตัวบ่งชี้ กระบวนการและผลลัพธ์

คำอธิบายตัวบ่งชี้ :

โครงการที่มีผลต่อการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน หมายถึง โครงการที่ สถาบันจัดขึ้นเพื่อ พัฒนาชุมชนหรือองค์กรภายนอกและเมื่อดำเนินการแล้วมีผลก่อให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นแก่ชุมชนหรือองค์กรภายนอกในด้านต่างๆ หรือ ทำให้ชุมชนหรือองค์กร ภายนอกสามารถพึ่งพาตนเองได้ตามศักยภาพของตน

ประเด็นการพิจารณา

๑. มีการดำเนินงานตามวงจรคุณภาพ (PDCA) โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนหรือองค์กร
๒. บรรลุเป้าหมายตามแผนไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๘๐
๓. ชุมชน/องค์กรมีผู้นำหรือสมาชิกที่มีการเรียนรู้และดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง
๔. ชุมชน/องค์กรสร้างกลไกที่มีการพัฒนาตนเอง โดยคงอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของชุมชน หรือองค์กรอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน
๕. มีผลกระทบที่เกิดประโยชน์สร้างคุณค่าต่อสังคม หรือชุมชน/องค์กรมีความเข้มแข็ง

เกณฑ์การให้คะแนน

๑	๒	๓	๔	๕
มีการปฏิบัติ ๑ ข้อ	มีการปฏิบัติ ๒ ข้อ	มีการปฏิบัติ ๓ ข้อ	มีการปฏิบัติ ๔ ข้อ	มีการปฏิบัติ ๕ ข้อ

ข้อมูลที่ต้องการ

๑. แผนและกิจกรรมหรือโครงการที่ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน
๒. รายงาน เอกสารผลการปฏิบัติตามกิจกรรมหรือโครงการ
๓. ข้อมูลที่แสดงถึงผลการดำเนินงานตามกิจกรรมหรือโครงการโดยผู้นำหรือสมาชิกของชุมชนหรือองค์กรได้เรียนรู้และดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และพัฒนาตามอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของชุมชนหรือองค์กร
๔. ข้อมูลที่แสดงถึงผลการดำเนินงานตามกิจกรรมหรือโครงการของชุมชน หรือองค์กรที่สร้างประโยชน์ ความเข้มแข็งและคุณค่าของต่อสังคม ชุมชน หรือองค์กร
๕. “ต่อเนื่อง” หมายถึง มีการดำเนินงานตั้งแต่ ๒ ปีขึ้นไป
๖. “ยั่งยืน” หมายถึง มีการดำเนินงานตั้งแต่ ๕ ปีขึ้นไป
๗. “เข้มแข็ง” หมายถึง สามารถพึ่งพาตนเองได้

หมายเหตุ สำหรับสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ได้รับการประเมินตั้งแต่ ๕ ปีขึ้นไป สามารถใช้โครงการกิจกรรมใหม่ที่ปรากฏอยู่ในแผนระยะยาว โดยได้รับการอนุมัติจากสภาสถาบันเป็นต้นตอกิจกรรมที่ต่อเนื่องในอนาคตและจะยั่งยืนเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้ **ข้อสังเกต** จะพิจารณาให้คะแนนล่วงหน้า

ตัวบ่งชี้ที่ ๕.๒.๒ ผลการขึ้นนำ ป้องกัน หรือแก้ปัญหาของสังคมในประเด็นภายในสถาบัน

(สมศ๑๔.๑)

ชนิดของตัวบ่งชี้ กระบวนการและผลลัพธ์

คำอธิบายตัวบ่งชี้ :

สถาบันอุดมศึกษาเลือกดำเนินการ ๒ เรื่อง จากประเด็นขึ้นนำ หรือแก้ปัญหาสังคมในด้านต่างๆ อาทิ การส่งเสริมและสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ความรักชาติ บำรุงศาสนา เทิดทูนพระมหากษัตริย์ สุขภาพ ค่านิยม จิตสาธารณะ ความคิดสร้างสรรค์ ผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ นโยบายรัฐบาล เศรษฐกิจ การพร้อมรับการเป็นสมาชิกสังคมอาเซียน พลังงานสิ่งแวดล้อม อุบัติภัย สิ่ง

เสพติด ความฟุ้งเฟ้อ การแก้ปัญหาคความขัดแย้ง สร้างสังคมสันติสุข ความปรองดอง ตลอดจนการ
 น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้เป็นสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่าง เป็นต้น

ทั้งนี้ ประเด็นเรื่องที่น่าสนใจ หรือแก้ปัญหาลังคม ที่สถาบันอุดมศึกษาเลือกดำเนินการ ต้องผ่านการ
 เห็นชอบจากสภาสถาบัน

ประเด็นการพิจารณา

๑. มีการดำเนินงานตามวงจรคุณภาพ (PDCA)
๒. บรรลุเป้าหมายตามแผนไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๘๐
๓. มีประโยชน์และสร้างคุณค่าต่อคนในสถาบัน
๔. มีผลกระทบที่เกิดประโยชน์และสร้างคุณค่าต่อสถาบัน
๕. ได้รับการยกย่องระดับชาติและ/หรือนานาชาติ

เกณฑ์การให้คะแนน

๑	๒	๓	๔	๕
-	ปฏิบัติได้ ๑ ข้อ	ปฏิบัติได้ ๒ ข้อ	ปฏิบัติได้ ๓ ข้อ	ปฏิบัติได้ ๔ - ๕ ข้อ

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

๑. โครงการหรือกิจกรรมที่สถาบันอุดมศึกษาได้ดำเนินงานที่มีประโยชน์และสร้างคุณค่าต่อ
 สถาบัน โดยมีบทบาทในการชี้แนะหรือแก้ปัญหาลังคมในด้านต่างๆ ที่ระบุวัตถุประสงค์ และ
 กลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งความสำเร็จของโครงการ

๒. หลักฐานที่แสดงการเห็นชอบโครงการกิจกรรมจากสภาสถาบันที่สถาบันอุดมศึกษาได้
 ดำเนินงาน โดยมีบทบาทในการชี้แนะหรือแก้ปัญหาลังคมในด้านต่างๆ

๓. รายงานสรุปผลโครงการทุกโครงการ

๔. หลักฐาน เอกสาร ข้อมูลที่แสดงถึงการเกิดผลกระทบที่เกิดประโยชน์และสร้างคุณค่าต่อ
 สังคมจากการดำเนินงานของโครงการ

๕. หลักฐาน เอกสาร ข้อมูลที่แสดงถึงการได้รับการยกย่องระดับชาติหรือระดับนานาชาติ

หมายเหตุ

๑. มาตรการส่งเสริมของคณะอาจเหมือน หรือแตกต่าง หรือส่งผลกับมาตรการส่งเสริมของสถาบันก็ได้ ทั้งนี้ต้องผ่านความเห็นชอบจากสภาสถาบัน

๒. คณะจะดำเนินการแยกหรือดำเนินการร่วมกับสถาบันก็ได้

๓. กรณีที่คณะดำเนินการร่วมกับสถาบัน จะต้องรายงานไว้ใน SAR ของคณะ และแสดงหลักฐานการดำเนินงานด้วย โดยใช้ผลการประเมินของสถาบัน

การคิดคะแนน

๑. กรณีที่คณะมีการดำเนินงานในประเด็นเดียวกับสถาบันและมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ผลการประเมินจะพิจารณาข้อมูลในระดับสถาบัน โดยคณะที่มีส่วนร่วมให้ใช้คะแนนเดียวกับสถาบัน

๒. กรณีที่คณะมีการดำเนินงานในประเด็นที่ต่างจากสถาบัน ผลการประเมินจะพิจารณาในระดับคณะด้วย

ตัวบ่งชี้ที่ ๕.๒.๓ ผลการชี้นำ ป้องกัน หรือแก้ปัญหาของสังคมในประเด็นภายนอกสถาบัน
(สมศ๑๔.๒)

ชนิดของตัวบ่งชี้ กระบวนการและผลลัพธ์

คำอธิบายตัวบ่งชี้ :

สถาบันอุดมศึกษาเลือกดำเนินการ ๒ เรื่อง จากประเด็นชี้นำ หรือแก้ปัญหาสังคมในด้านต่างๆ อาทิ การส่งเสริมและสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ความรักชาติ บำรุงศาสนา เทิดทูนพระมหากษัตริย์ สุขภาพ ค่านิยม จิตสาธารณะ ความคิดสร้างสรรค์ ผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ นโยบายรัฐบาล เศรษฐกิจ การพร้อมรับการเป็นสมาชิกสังคมอาเซียน พลังงานสิ่งแวดล้อม อุบัติภัย สิ่งเสพติด ความพุ่มพวย การแก้ปัญหาคอขวด สร้างสังคมสันติสุข ความโปร่งใส ตลอดจนการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้เป็นสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่าง เป็นต้น

ทั้งนี้ ประเด็นเรื่องที่ชี้นำ หรือแก้ปัญหาสังคม ที่สถาบันอุดมศึกษาเลือกดำเนินการ ต้องผ่านการเห็นชอบจากสภาสถาบัน

ประเด็นการพิจารณา

๑. มีการดำเนินงานตามวงจรคุณภาพ (PDCA)
๒. บรรลุเป้าหมายตามแผนไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๘๐
๓. มีประโยชน์และสร้างคุณค่าต่อคนในชุมชน

๔. มีผลกระทบที่เกิดประโยชน์และสร้างคุณค่าต่อชุมชนและสังคม
๕. ได้รับการยกย่องระดับชาติและ/หรือนานาชาติ

เกณฑ์การให้คะแนน

๑	๒	๓	๔	๕
-	ปฏิบัติได้ ๑ ข้อ	ปฏิบัติได้ ๒ ข้อ	ปฏิบัติได้ ๓ ข้อ	ปฏิบัติได้ ๔ - ๕ ข้อ

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

๑. โครงการหรือกิจกรรมที่สถาบันอุดมศึกษาได้ดำเนินงานที่มีประโยชน์และสร้างคุณค่าต่อสถาบัน โดยมีบทบาทในการชี้แนะหรือแก้ปัญหาสังคมในด้านต่างๆ ที่ระบุวัตถุประสงค์ และกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งความสำเร็จของโครงการ
๒. หลักฐานที่แสดงการเห็นชอบโครงการกิจกรรมจากสภาสถาบันที่สถาบันอุดมศึกษาได้ดำเนินงาน โดยมีบทบาทในการชี้แนะหรือแก้ปัญหาสังคมในด้านต่างๆ
๓. รายงานสรุปผลโครงการทุกโครงการ
๔. หลักฐาน เอกสาร ข้อมูลที่แสดงถึงการเกิดผลกระทบที่เกิดประโยชน์และสร้างคุณค่าต่อสังคมจากการดำเนินงานของโครงการ
๕. หลักฐาน เอกสาร ข้อมูลที่แสดงถึงการได้รับการยกย่องระดับชาติหรือระดับนานาชาติ

หมายเหตุ

๑. มาตรการส่งเสริมของคณะอาจเหมือน หรือแตกต่าง หรือส่งผลกับมาตรการส่งเสริมของสถาบันก็ได้ ทั้งนี้ต้องผ่านความเห็นชอบจากสภาสถาบัน
๒. คณะจะดำเนินการแยกหรือดำเนินการร่วมกับสถาบันก็ได้
๓. กรณีที่คณะดำเนินการร่วมกับสถาบัน จะต้องรายงานไว้ใน SAR ของคณะ และแสดงหลักฐานการดำเนินงานด้วย โดยใช้ผลการประเมินของสถาบัน

การคิดคะแนน

๑. กรณีที่คณะมีการดำเนินงานในประเด็นเดียวกับสถาบันและมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ผลการประเมินจะพิจารณาข้อมูลในระดับสถาบัน โดยคณะที่มีส่วนร่วมให้ใช้คะแนนเดียวกับสถาบัน
๒. กรณีที่คณะมีการดำเนินงานในประเด็นที่ต่างจากสถาบัน ผลการประเมินจะพิจารณาในระดับคณะด้วย